

Brabant-Zuidoost

Bijlage 1 Beantwoordingen psychosociale vragen omwonenden

1 Kan er 100% zekerheid worden gegeven dat er geen gezondheidsrisico's zijn?

Nee, voor geen enkele bedrijfsmatige/industriële activiteit kan het optreden van gezondheidsrisico's volledig worden uitgesloten. Daarom is herstel van *vertrouwen* cruciaal. Zekerheid en vertrouwen zijn niet hetzelfde. Vertrouwen helpt om met een bepaalde mate van onzekerheid te leven omdat je er op kunt rekenen dat iedereen – gemeenten, boeren, GGD – zijn best doet om de risico's zo miniem mogelijk te houden. Maar vertrouwen laat zich niet afdwingen, het moet verdiend worden, het moet groeien. Dat kan door als gemeente zorgen serieus te nemen, risico's actief te volgen en hier open en eerlijk over te communiceren, actief te controleren en te handhaven, en als er iets misgaat, direct adequaat in te grijpen. Van boeren vraagt dit bedrijfsvoering waarin verantwoord met de risico's omgegaan wordt en rekening gehouden wordt met de zorgen van omwonenden. De gezondheidszorg, infectieziektebestrijding en overheid moeten zich betrouwbaar tonen in transparant advies over gezondheidsrisico's en maatregelen waardoor deze verder beperkt of weggenomen kunnen worden, in goede monitoring, tijdige signalering en adequaat ingrijpen.

Vertrouwen vraagt transparantie en handelen, maar is bovenal een kwestie van relatie, van verbinding met de leefwereld van de omwonenden vanuit de (lokale) overheid. Voor die relatie zijn erkenning en dialoog van belang. Het rapport van de Ombudsman uit 2012 laat zien dat hierin destijds fouten zijn gemaakt. In het rapport van 2017 roept de Ombudsman opnieuw op om te erkennen dat "tijdens de Q-koorts uitbraak niet fatsoenlijk is omgegaan met de zorgen en gevolgen voor de getroffen burgers". Die erkenning staat niet los van de actuele situatie. Omwonenden willen serieus genomen worden. Dat vraagt ook om het gaande houden van de dialoog en om een plek waar mensen met hun vragen of meldingen terecht kunnen.

2 Hoe kan draagvlak ontstaan als omwonenden fel tegen zijn en als familie, vrienden en kennissen weg blijven vanwege de angst en de stank?

Behalve vertrouwen en erkenning is voor draagvlak nodig dat de voor- en nadelen in de beleving van de omwonenden tegen elkaar opwegen. Voordelen (mooie omgeving, fijn huis, betaalbaar wonen, sociaal netwerk, nabijheid werk en dergelijke) moeten duidelijk bijdragen aan het welbevinden en nadelen (gezondheidsrisico's, stank) moeten zo laag mogelijk zijn. Die weging vraagt eerlijke informatie en doorgaande dialoog waarin alle partijen elkaar serieus nemen. Als informatie ontbreekt of de dialoog strandt, dan is niet te verwachten dat draagvlak 'ontstaat'.

3 Hoe los je de geuroverlast op naar tevredenheid van de omwonenden?

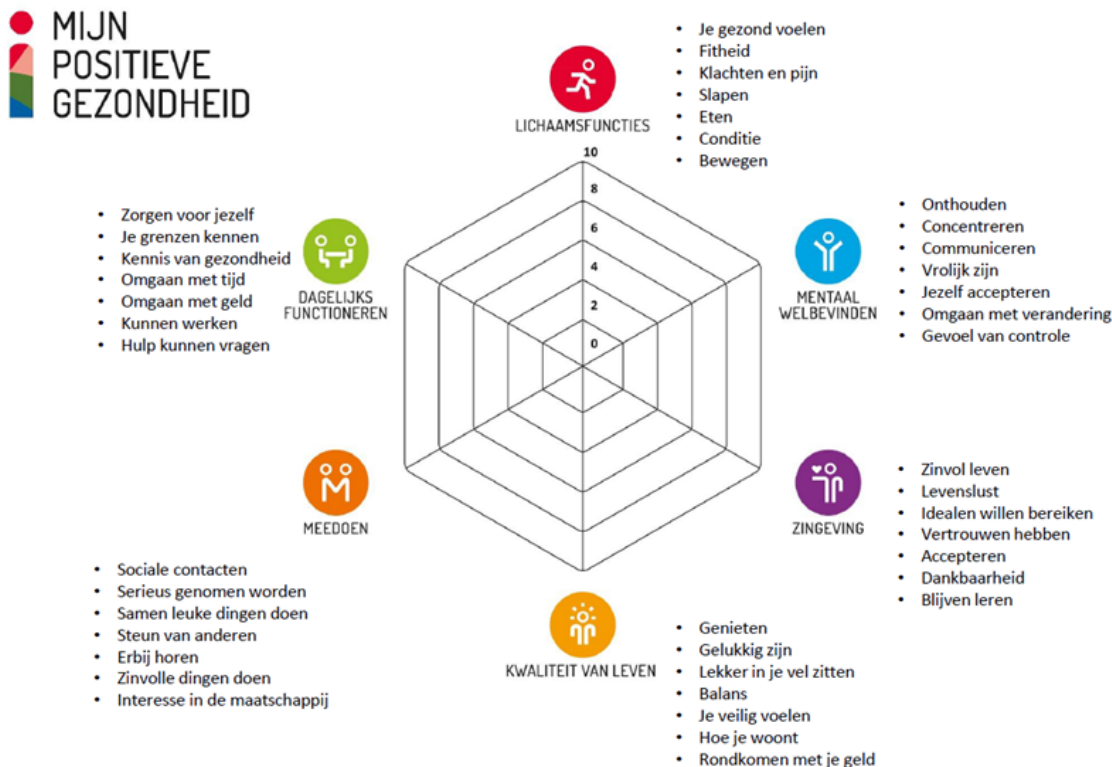
Eerder is al uitgebreid ingegaan op mogelijke maatregelen om geuroverlast te beperken. Deze vraag gaat echter niet over de technische details, maar over het bereiken van *tevredenheid* over de oplossing. Die wordt alleen bereikt als de oplossing het resultaat is van goed overleg tussen alle partijen (en uiteraard daadwerkelijk effect heeft en door de gemeente gehandhaafd wordt).

De mate van tevredenheid is uiteindelijk subjectief en de kans bestaat dat niet iedereen tevreden gesteld kan worden. Betrokkenen zullen samen moeten vaststellen wat redelijk is, tegen welke kosten en wie deze moet dragen.

4a Wat zijn de gezondheidseffecten van stress en zorgen van een ingreep in de leefomgeving?

4b Wat zijn de gezondheidseffecten van de stress die de waardevermindering en onverkooopbaarheid van de woning met zich meebrengen?

Hoe mensen gezondheid beleven hangt samen met meer factoren dan alleen fysieke gesteldheid of afwezigheid van ziekte en pijn (zie figuur positieve gezondheid). Waardevermindering, het gevoel 'gevangen' te zijn in de situatie en hier zelf weinig grip meer op te hebben, verminderd gevoel van veiligheid, afgenomen sociaal welbevinden en andere persoonlijke en werkgerelateerde stressbronnen kunnen ook maken dat mensen zich minder gezond voelen. Het ligt daarom voor de hand om in besluitvorming bij de afweging van gezondheidsrisico's, ook met deze aspecten rekening te houden.

Brabant-Zuidoost

Wat de oorzaak ook is, langdurige stress kan resulteren in klachten, zoals maagproblemen, gebrekkige eetlust, hoofdpijn, slapeloosheid of nachtmerries, hartkloppingen, ademhalingsproblemen, lusteloosheid of verslechtering van al bestaande medische problemen. Ook kan aanhoudende stress zorgen voor verminderde concentratie, besluiteloosheid, voortdurend denken aan problemen, gespannen en geprikkeld zijn, of snel agressief reageren. Dat heeft invloed op het functioneren van mensen en/of op de situatie in het gezin. Het is verstandig om met dergelijke klachten als ze meerdere weken aanhouden naar de huisarts te gaan. Deze kan zo nodig doorverwijzen. Voor GGD en gemeente is bovendien van belang dat de huisarts het signaleert wanneer relatief veel mensen uit dezelfde omgeving kampen met stressklachten.